

NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj X.

V sredo 11. avgusta (poznoletna) 1852.

List 64.

Hebrejske melodije.

Po angleškem L. Byron-a, poslovenil Jeriša.

II.

Davidova harfa.

Po harfi, k' pevec je prebiral jo kraljevi,
Ki bil ljudi vladar, nebes ljubimec je,
Po njej, k' svetila glasbo, objokvajočo spevi,
K' iz njena serca serc ji usipale so se,
O jokaj, glasba! strune nje so počile!
Ljudi železne duše je mečila,
Vzbujala clo jim nevlastite čednosti;
Uho tak topo ni, ne duša merzla bila,
Da o zvonki nje ne bla se vnela bi —
Dok lira Davida moč trona prehit!

Je pela kralja našega dobitve zale,
Navdahnjeno je slavila Boga;
Njej so doline vzhitjene versale,
Se cedre uklanjale, je gora nikala!
Puhtel je do nebes nje zvonk — tam biva zdà!
Odtlej, čeravno se na zemlji več ne sliši,
Pobožnost le še i ljubezen, njena hči,
Duhá kdaj tužnoga vzbudite, da se vzviši
K soglasju divnomu, ki ko iz nebes doni
V sanjah, k' je dneva točna luč ne odpodí.

V zadevah kužne goveje pljučnice.

Razglas c. k. ministerstva kmetijstva.

C. k. ministerstvo je naznanilo vsim kmetijskim družbam skušnje dohtarja Willems-a iz Haselta na Nizozemskim zoper kužno pljučnico goveje živine, in je priporočilo: naj bi se iznajdeni pomoček povsod poskušal, kjer se ta bolezn prikáže, da se na poti mnogih skušnj zvé: ali je hvaljeni pomoček zares gotov ali ne.

Ta pomoček obstoji v tem, da se pod répam še zdravi živini, ravno tako, kakor se kozam pod répam ali otrokam na rami kože ali osepnice cepijo, cepi kužnina ali tista materia, koja iz nosnic živini téče, ki je za kužno pljučnico bolna.

Dr. Willems je s tacim vcepam v 14 mescih 108 govéd v hlevu svojiga očeta te bolezn obvaroval, ko jih je med 50 necepljenimi v ravno tistim hlevu 17 za imenovano boleznijo pocepalo.

Čeravno se je čuditi nad tako dobrim vspeham imenovaniga pripomočka, vendar prosi dr. Willems sam, naj bi se še dalje poskusil. Zato priporoči c. k. ministerstvo poskuševanje hvaljeniga pripomočka, da se resnica do dobriga zvé.

Mi razglasimo to priporočilo s tem pristavkam, da, čeravno tako cepljenje pljučne kužnine ni nova znajdba, je vunder skerbne poskušnje vredno, ker si ložjiga pripomočka ne moremo želeti, kakor je ta, ako se poterdi. Povémo pa zraven tega, da je te verste pljučnica nar bolj v goratih krajih do-

má, in da je obširno popisana v bukvah „živinozdravilstva“, ktere ravno sedaj izhajajo.

Kmetijske skušnje.

(Kako naj se po skušnjah francoskih kmetovavcov lanéne preše ali perge živini za pičo pokladajo). Kako dobre so preše za molžno živino ali za tako, ktero kmetovavec izpitati (odebeliti) hoče, je že sploh znano ali bi saj imelo znano biti. Nar bolje se pa v ta namen s prešami takole ravná: Nar poprej naj se v gorki vodi zmehčajo in po tem s kakošno drugo pičo: otrobi, krompirjem, mèrvo, rezanco, repo ali kakošno drugo zelenjavo zmešajo. Živina rada je tako zmes. Samih préš živini dajati pa ni dobro, ker po prešah samih je meso slabo, loj je mehak kot olje, mleko je zoperno, sirovo maslo je mehko. Naj se tedaj preše vselej mešajo ali s suho ali opresno mehko klajo; tudi je treba, da se zadnji čas pitanja ne dajejo živini več, da meso neprijetniga okusa ne obderži. — Preše so tudi zavoljo tega hvale vredne, ker vsako drugo slabo pičo zboljšajo, in v tacih letinah, ko klaje pomanjkuje, jo nar bolj nadomestujejo.

(Pepel, izlužen in neizlužen) se je v mnogih krajih kot prav dober pripomoček skazal, na senožetih mah pokončati in žlahne trave zarediti.

(Da ovce ne bojo vertoglavne), je po mnogih skušnjah nar boljše, ako se v ovčarijah tako ravná, da jagneta pridejo poletiti na svét. Ta namen doseči, naj se ovce parijo mesca prosenca (januarja). Vertoglavnost ovac izvira od nekiga posebniga červa v možganih, červ pa se zaleže po vnetji možganov, h kterimu nar bolj pripomore premastno mleko doječih ovac, ki se le s suho klajo redé.

Ogled kmetijstva na Angleškim.

(Dalje.)

Senožeti in ravnanje z mèrvo.

Kako Angleži s senožeti in deteljši ravnajo, je bilo že rečeno; gosp. dr. Hlubek pravi, da v tem se ne morejo Angleži hvaliti; vodo na travnike, kteri bi je potrebovali, napeljujejo le v malokterih krajih; senožeti, ki se morajo večkrat gnojiti, po košnji le malokje gnojé; živina léta po njih, teptá travo, sèmtertjè pusti veliko gnoja, da sila košata trava na tacih mestih raste, ktere pa živina nima rada; drugi kraji ostanejo brez gnoja.

Kar je pa velike hvale vredno, pravi gosp. dr. Hlubek, je to: da senó, ktero ni bilo popolnoma suho domú spravljeno, kadar ga v kupe skla-